

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4101-009-04/2014

P14/042

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/042 – Poszukiwanie osób zaginionych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Ryszard Staniszewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90789 z dnia 15 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli, str. 1-1a) 2. Wojciech Graca, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90796 z dnia 28 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli, str. 2-2a)
Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Kędzierzynie-Koźlu, ul. Wojska Polskiego 18, 47-220 Kędzierzyn-Koźle ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Szelwicki, Komendant Powiatowy Policji w Kędzierzynie-Koźlu ² (od dnia 6 maja 2014 r.) ³ . Poprzednio, tj. w okresie od 15 stycznia 2012 r. do 5 maja 2014 r. Komendantem Powiatowym Policji w Kędzierzynie-Koźlu był Ireneusz Jaroszyński. (dowód: akta kontroli, str. 3-11)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości⁴ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie poszukiwań osób zaginionych oraz identyfikacji NN zwłok w okresie od 1 lipca 2012 r. do 26 sierpnia 2014 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując powyższą ocenę, uwzględniono właściwe przygotowanie organizacyjne Komendy do czynności związanych z prowadzeniem poszukiwań osób zaginionych, a także skuteczność takich poszukiwań. Stwierdzono jednakże przypadki nieprawidłowości polegających na braku przestrzegania przez funkcjonariuszy Policji procedur określonych w zarządzeniu 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. *w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezieniu nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich*⁵, w szczególności w zakresie przyjmowania zgłoszeń o osobie zaginionej, nienadawania lub nieprawidłowego nadawania kategorii osobom zaginionym, braku podejmowania niektórych czynności poszukiwawczych oraz nierzetelnego dokumentowania sprawowanego nadzoru.

¹ Dalej: Komenda.

² Dalej: Komendant.

³ W okresie od 6 maja do 16 czerwca 2014 r. pełnił obowiązki Komendanta.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁵ Dz. Urz. Komendy Głównej Policji, poz. 29 ze zm., dalej: Zarządzenie nr 124.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustalenia ogólne

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Komendzie⁶ prowadzonych było łącznie 72 spraw dotyczących poszukiwań osób zaginionych⁷, nie prowadzono natomiast postępowań w sprawie identyfikacji NN zwłok. Jedno postępowanie trwało powyżej 180 dni, w czterech przypadkach sprawy zakończono przed upływem 180 dni, a pozostałe zakończono przed upływem 30 dni od daty złożenia zawiadomienia o zaginięciu, po odnalezieniu osoby zaginionej lub samodzielnym jej powrocie do miejsca pobytu. Ponadto prowadzono trzy sprawy wszczęte w latach poprzednich, a nie zakończone do dnia kontroli⁸.

(dowód: akta kontroli, str. 52-56)

W Regulaminie Organizacyjnym Komendy obowiązki z zakresu prowadzenia i koordynowania poszukiwań osób zaginionych, a także czynności identyfikacyjnych dotyczących osób zaginionych i NN zwłok przypisano Wydziałowi Kryminalnemu, którego pracę nadzorował Pierwszy Zastępca Komendanta. Naczelnikiem Wydziału Kryminalnego⁹ był nadkomisarz Leszek Mormul. Zgodnie z zakresami czynności obowiązki w powyższym zakresie realizowali detektywi z ww. Wydziału, zatrudnieni w Zespole ds. Poszukiwań i Identyfikacji Osób, tj. starszy aspirant M. M.¹⁰ i aspirant sztabowy J. R.¹¹. Natomiast policjanci z Zespołu Dyżurnych byli odpowiedzialni za przyjmowanie zgłoszeń oraz rejestrację zawiadomień o zaginięciu oraz osoby zaginionej w ewidencji policyjnej.

(dowód: akta kontroli, str. 12-25)

W ankietach¹² dotyczących prowadzenia czynności z zakresu poszukiwań osób zaginionych czterech funkcjonariuszy wskazało, że zna dobrze przepisy *Zarządzenia Nr 124*, a jeden z nich wskazał na bardzo dobrą znajomość tych przepisów. W ocenie czterech ankietowanych przedmiotowe zarządzenie kompleksowo reguluje zagadnienia poszukiwań osób zaginionych oraz identyfikacji NN osób i NN zwłok. Jeden z ankietowanych wskazał, iż ww. zarządzenie nie reguluje kompleksowo ww. zagadnień, w szczególności dotyczących zaginięcia obywateli polskich za granicą¹³ oraz wracających do kraju (którzy zaginęli po przekroczeniu granicy¹⁴). Czterech respondentów podało również, iż zdolność Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP) do skutecznego typowania NN osób i zwłok jest czasochłonna, a dwóch wskazało na braki w sprzęcie komputerowym¹⁵, słabą jakość sprzętu teleinformatycznego i technicznego¹⁶ oraz ograniczoną możliwość korzystania z testera do lokalizacji telefonu komórkowego. Jeden policjant ocenił dostęp do szkoleń centralnych jako niewystarczający, ale również zanegował ich przydatność w codziennej służbie. Jeden z funkcjonariuszy zwrócił uwagę, iż pomimo potrzeby ustalenia takich danych jak bilingi, lokalizacje logowania się telefonu komórkowego itp., z uwagi na brak podstaw prawnych w tym

⁶ Kontrolą nie objęto spraw prowadzonych w Komisariacie Policji w Kędzierzynie-Koźlu.

⁷ W tym 22 sprawy dotyczące poszukiwania nieletnich.

⁸ 19 sierpnia 2014 r.

⁹ Dalej: NWK.

¹⁰ W policji od 1 października 1991 r., a na stanowisku detektywa od 1 listopada 2002 r.

¹¹ W policji od 5 maja 1988 r., a na stanowisku asystenta w Wydziale Kryminalnym od 1 października 1996 r.

¹² W badaniach ankietowych udział wzięło pięciu policjantów.

¹³ Jako problematyczny obszar wskazano przewlekłą procedurę.

¹⁴ Przyczyną, zdaniem ankietowanego, był brak przejrzystych przepisów.

¹⁵ M.in. dotyczące laptopów.

¹⁶ M.in. dotyczące wyposażenia w lornetki, noktowizory, kamery, kamery noktowizyjne, stacje Motorola, MTN-y itp.

zakresie nie zwracano się o ich ustalenie, a kolejny w tej samej sprawie stwierdził, że nie zwracano się w tych sprawach z uwagi na brak zagrożenia życia i zdrowia. Tylko jeden z ankietowanych zwrócił uwagę na braki kadrowe w jednostce¹⁷.

(dowód: akta kontroli, str. 28-51)

W badanym okresie, w Komendzie nie były przeprowadzane kontrole zewnętrzne jak i wewnętrzne dotyczące problematyki poszukiwania osób zaginionych. Dokumentacja wybranych spraw z tego zakresu była natomiast przeglądana przez funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu¹⁸ w ramach sprawowanego nadzoru.

(dowód: akta kontroli, str. 27)

W objętych szczegółowym badaniem 19 sprawach, dla których założono teczkę poszukiwania¹⁹ w 12 z nich znajdowały się karty nadzoru²⁰.

W dwóch przypadkach (na trzy dla których było to wymagane) w ramach nadzoru służbowego sporządzono analizę podjętych przez Komendę działań w sprawie poszukiwawczej²¹.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W aktach siedmiu spraw poszukiwawczych²² (36,8%) nie zamieszczono kart nadzoru służbowego, o których mowa w § 16 ust. 5 pkt 1 *Zarządzenia 124*, a na żadnej, spośród 13 sporządzonych kart nadzoru²³, Komendant i jego I Zastępca nie sporządził stosownej adnotacji o zapoznaniu się i weryfikacji sposobu prowadzonych postępowań. W jednym przypadku²⁴ nie sporządzono analizy podjętych przez Komendę działań w sprawie poszukiwawczej, pomimo wymogu jej sporządzenia wynikającego z § 17 ust. 3 ww. zarządzenia. Natomiast w dwóch przypadkach, dla których sporządzono analizę podjętych przez Komendę działań w sprawie poszukiwawczej²⁵, brak było oceny wraz z wnioskami oraz planu dalszego prowadzenia poszukiwań, wymaganych § 17 ust. 1 ww. zarządzenia.

Komendant wyjaśnił, że stanowisko objął 5 maja 2014 r., a bezpośredni nadzór nad sprawami poszukiwawczymi wykonuje NWK, dlatego ww. Naczelnika wskazał, jako osobę, która powinna wyjaśnić przyczyny powyższego stanu. Ponadto stwierdził, że *o każdym zgłoszeniu zaginięcia osoby i podjętych działaniach dyżurny informuje Komendanta lub Zastępcę, którzy w ramach nadzoru mogą zlecać do wykonania dodatkowe czynności adekwatne do potrzeb i zaistniałej sytuacji.*

NWK w swoich wyjaśnieniach podał natomiast, że *„Weryfikacja prawidłowości” spraw poszukiwawczych odbywa się wieloetapowo. Po przyjęciu zawiadomienia przez referenta – osoby wyznaczonej przez dyżurnego do przyjęcia zawiadomienia*

¹⁷ Jego zdaniem do ilości prowadzonych spraw i zakresu innych obowiązków służbowych brakuje jednego etatu.

¹⁸ Dalej: KWP.

¹⁹ Badaniem szczegółowym objęto sprawy o numerach: 17.11, 40.11, 29.12, 31.12, 32.12, 34.12, 39.12, 40.12, 41.12, 42.12, 4.13, 5.13, 6.13, 8.13, 9.13, 20.13, 32.13, 35.13 i 13.14., przy czym na potrzeby niniejszej kontroli sprawy oznaczono jedynie nr sprawy i ostatnimi dwoma cyframi roku, tj. dla sprawy oznaczonej nr WKR.5471.20.2011, przyjęto oznaczenie 20.11.

²⁰ Sprawy o numerach: 17.11 (nie podpisana), 40.11 (nie podpisana), 29.12, 34.12, 35.12, 39.12, 42.12, 4.13, 5.13, 6.13 (dwie, w tym jedna nie podpisana), 20.13 i 32.13.

²¹ Nr: 17.11 i 40.11.

²² Nr: 31.12, 32.12, 40.12, 41.12, 5.13, 8.13 i 9.13.

²³ W aktach sprawy nr 6.13 znajdowały się dwie karty nadzoru.

²⁴ Sprawa nr 4.13, w aktach znajdował się plan czynności poszukiwawczych z 11 lipca 2013 r.

²⁵ Nr: 17.11 i 40.11.

o zaginięciu, materiały weryfikowane są w pierwszej kolejności przez dyżurnego, który rejestruje zawiadomienie w KSIP (w czasie nieobecności funkcjonariuszy Zespołu Poszukiwań i Identyfikacji Osób), następnie przez Komendanta lub jego Zastępcę, który „dekretuje” materiały. W dalszej kolejności Naczelnik Wydziału Kryminalnego sporządza kartę nadzoru wyznaczając główne kierunki czynności do wykonania. Ostateczna weryfikacja odbywa się przez funkcjonariuszy z Zespołu ds. Poszukiwań, którzy w przypadku potrzeby uzupełniają rejestrację lub kategorię poszukiwań. Po wszczęciu sprawy poszukiwawczej (rejestracji w KSIP) i założeniu teczki poszukiwań czynności wykonywane w jej ramach omawiane są na codziennych odprawach porannych Wydziału w czasie których planowane są czynności do wykonania na dany dzień. W dalszej kolejności, wielokrotnie podczas pełnionej służby, zdawane są przez funkcjonariuszy wykonujących czynności poszukiwawcze relacje z poczynionych ustaleń, co przekłada się na przekazywanie poleceń i podejmowanie dalszych kroków w celu odnalezienia osoby zaginionej. Sprawozdania z ustaleń przekazywane są bezpośrednio do Z-cy Komendanta i Komendanta Powiatowego na codziennych odprawach służbowych i w trakcie pełnionej służby. Ponadto Naczelnik brak kart nadzoru w aktach poszczególnych spraw wyjaśnił następująco:

- dla spraw 31.12, 32.12, 40.12, 41.12, 8.13, 9.13 wskazał, że z uwagi na szybkie odnalezienie osób zaginionych, tj. najpóźniej następnego dnia, nie znajdowano uzasadnienia dla sporządzenia ww. kart (bezzasadność takiego postępowania);

- dla sprawy 5.12 wskazał, że brak karty nadzoru wynikał prawdopodobnie ze zmian związanych ze zmianą Naczelnika Wydziału Kryminalnego, a właściwie jego braku w czasie, gdy zawiadomienie było przyjmowane. Niemniej nadzór był sprawowany, co odzwierciedlone jest między innymi na karcie kontrolnej nr 1 oraz zatwierdzonych pismach (karty nr 20, 21, 23, 31, 32, 42, 43).

Ponadto wyjaśnił, że dokumentacja związana z zaginięciem osób w sprawach: 32/12, 40/12, 41/12, 9/13 – nie jest „teczką poszukiwania osoby” w rozumieniu Zarządzenia 124, w stosunku do której wymagane jest sporządzenia karty nadzoru. § 16 Zarządzenia nr 124 nakłada obowiązek sporządzenia karty nadzoru po wszczęciu „teczki poszukiwań”. Jednocześnie w pkt. 4 tego paragrafu znajduje się informacja, że „teczkę poszukiwania zakłada się po dokonaniu rejestracji osoby zaginionej w ewidencji policyjnej.” W związku z powyższym gdy osoba zaginiona zostaje znaleziona przed rejestracją tej osoby w ewidencji policyjnej brak jest podstaw do zakładania teczki poszukiwań (jednocześnie brak jest wymogu sporządzania karty nadzoru).

Nadmieniam, że całość poczty wchodzącej (w tym zawiadomienia o zaginięciu) „rozdziela” dekretuje i weryfikuje Komendant i jego Zastępcę, a w czasie ich nieobecności dyżurujący Naczelnik. Ponadto sprawy zaginięć osób omawiane są na comiesięcznych odprawach służb kryminalnych z Zastępcą Komendanta Powiatowego Policji w Kędzierzynie-Koźlu.

W sprawie nie wykonania analizy, o której mowa w § 17 zarządzenia nr 124 oraz braku oceny i wniosków w wykonanych analizach NWK wyjaśnił: Nie wykonano analizy w sprawie zaginięcia kategorii I za Rozalią W. nr 4/13, ponieważ nie było takiego wymogu w myśl Zarządzenia nr 124, zaginięcie przyjęto 12.02.2013 r., a sprawę zakończono 03.04.2013 r. po odnalezieniu i zidentyfikowaniu zwłok. Teczkę prowadzono do dnia 01.07.2013 r. z uwagi na wpływ pism od zainteresowanych stron (rodzina oraz USC K-Koźle). W sprawach zaginięć kategorii II za Abu Mohamedem A. nr 40/11 oraz za Januszem K. nr 17/11 w sporządzonych analizach nie ujęto oceny wykonanych w sprawie czynności wraz z wnioskami co do dalszego planu prowadzonych poszukiwań z uwagi, że na ówczesnym etapie poszukiwań wykonano wszystkie możliwe czynności mogące przyczynić się do

ustalenia miejsca pobytu osoby zaginionej, a opis czynności wymienionych w analizie wskazywał, że nie przyniosły one zamierzonego rezultatu. Nadmieniam, że po ujawnieniu nowych okoliczności podejmowano niezwłocznie czynności zmierzające do ich weryfikacji.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124, 361-364, 371-386)

NIK zwraca uwagę, że w zgodnie z § 5 ust. 1 Zarządzenia Nr 124 niezwłocznie po przyjęciu zawiadomienia dyżurny jednostki Policji lub wyznaczony przez niego policjant rejestruje to zawiadomienie oraz osobę zaginioną w ewidencji policyjnej. Ponadto, stosownie do treści § 49 ust. 9 Decyzji nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji²⁶ zakończenie czynności poszukiwawczych osoby zaginionej oraz wyczerpanie możliwości identyfikacyjnych nie powoduje zakończenia rejestracji poszukiwania osoby zaginionej w KSIP. Analogiczne rozwiązania przewidywał również § 50 „Instrukcji wykonywania czynności służbowych w zakresie przetwarzania informacji w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji”, stanowiącej załącznik do Decyzji Nr 167 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie funkcjonowania zestawu centralnych zbiorów informacji tworzących Krajowy System Informacyjny Policji²⁷. Tym samym, z uwagi na konieczność każdorazowej rejestracji osób zaginionych w KSIP istniał obowiązek założenia dla każdej ze spraw „teczki poszukiwań”, o której mowa w § 16 ust. 4 Zarządzenia nr 124, zawierającej m.in. karty nadzoru służbowego.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W aktach osobowych dyżurnych Komendy, jak i policjantów prowadzących poszukiwanie osób zaginionych, brak było dokumentów potwierdzających, że zostali przeszkoleni w zakresie doskonalenia umiejętności prowadzenia poszukiwań osób zaginionych oraz identyfikacji NN zwłok.

Jak wyjaśnił NWK funkcjonariusze koordynujący zagadnienia związane z poszukiwaniami i zaginięciami średnio dwa razy w roku odbywają szkolenia w KWP w Opolu (gdzie nie wydaje się zaświadczeń). Ponadto st. asp. M. M. w październiku 2013 r. uczestniczył w trzydniowym szkoleniu w zakresie ChildAlert. Komendant wyjaśnił, że zarówno dyżurni, jak i policjanci prowadzący poszukiwania zostali zapoznani z Zarządzeniem nr 124, a brak zaświadczeń o odbytych szkoleniach wynika z faktu ich niewydawania przez prowadzącą szkolenie KWP. Jednocześnie wskazał, że wiedza i umiejętności w zakresie stosowania procedur przy zgłoszeniach o zaginięciu osób weryfikowana jest na bieżąco w trakcie przyjmowania zgłoszeń, jak i podejmowania natychmiastowych działań, co odzwierciedla ilość osób odnalezionych w ciągu kilku godzin lub dni. Natomiast NWK podał w swoich wyjaśnieniach: Zagadnienie poszukiwań osób zaginionych było w podstawie programowej na kursach podstawowych, podoficerskich oraz szkoleniu zawodowym i specjalistycznym dla policjantów służby kryminalnej w specjalności operacyjno-rozpoznawczej, które ukończyli funkcjonariusze Zespołu Poszukiwań i Identyfikacji Osób Wydziału Kryminalnego KPP Kędzierzyn-Koźle.

(dowód: akta kontroli, str. 26-27, 361-364, 371-386)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁶ Dz. Urz. Komendy Głównej Policji, poz. 28.

²⁷ Dz. Urz. Komendy Głównej Policji Nr 10, poz. 57 ze zm.

2. Działania związane z poszukiwaniami osób zaginionych

1.1. Przyjmowanie zawiadomień o zaginięciu osoby

Opis stanu
faktycznego

Na podstawie badania 17 (24,6%) zawiadomień o zaginięciu osoby, spośród 69 zawiadomień złożonych w okresie objętym kontrolą²⁸ stwierdzono, że funkcjonariusze, przyjmując zawiadomienie od osoby uprawnionej ustalali dane określone w § 4 ust. 1 Zarządzenia nr 124 dotyczące m.in. personaliów osoby zaginionej, cech wyglądu zewnętrznego z uwzględnieniem znaków szczególnych, ubioru oraz posiadanych przedmiotów w czasie zaginięcia, miejsca i okoliczności zaginięcia, stanu zdrowia osoby zaginionej, a także roku, w którym zdarzały się poprzednie oddalenia z miejsca pobytu i przyczyny zaginięcia. W dwóch przypadkach²⁹ zarejestrowanych zawiadomień, dla których określono kategorię I, na trzy objęte badaniem, Komenda przesłała niezwłocznie notatki urzędowe do Komendy Głównej Policji i KWP. W jednym przypadku³⁰ nie przesłano ww. notatki, z uwagi na zakończenie poszukiwań po godzinie i 11 minutach od przyjęcia zawiadomienia. W zawiadomieniach odnotowano czas zaginięcia oraz dane uprawnionej osoby zgłaszającej. We wszystkich objętych badaniem zawiadomieniach nie odnotowano niektórych z ww. danych.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124, 365-370, 371-386)

W 13 skontrolowanych sprawach (76,5%), stosownie do wymagań § 5 ust. 1 ww. zarządzenia zawiadomienie o zaginięciu osoby oraz osoba zaginiona zostały niezwłocznie zarejestrowane w KSIP. Policjanci przyjmując zgłoszenie, zakwalifikowali 15 osób zaginionych do kategorii I. W grupie spraw poszukiwawczych osób zaginionych, objętych badaniem szczegółowym, dwie z nich zaliczone zostały do kategorii I a 16 do kategorii II. Dla jednej osoby zaginionej nie ustalono kategorii³¹.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przyjmując zawiadomienia o zaginięciu osoby nie ustalono niektórych danych wymaganych § 4 ust. 1 Zarządzeniem nr 124, w tym:

– w trzech zawiadomieniach (17,6% badanych) numeru PESEL osoby zaginionej³² (pkt 1),

– w trzech zawiadomieniach (17,6%) rodzaju i zakresu czynności poszukiwawczych podjętych dotychczas przez rodzinę, znajomych lub podmioty pozapolicyjne³³ (pkt 11).

Ponadto w przypadku pięciu zawiadomień³⁴ (29,4%) w zawartych w nich oświadczeniach nie dokonano odpowiedniego skreślenia słów „Wyrażam/nie wyrażam zgody na publikację danych zaginionego...” a w jednym przypadku³⁵ (5,9%) dotyczyło to słów „Żądam/nie żądam wydania potwierdzenia przyjęcia

²⁸ Badaniem szczegółowym objęto sprawy o numerach: 29.12, 31.12, 32.12, 34.12, 39.12, 40.12, 41.12, 42.12, 4.13, 5.13, 6.13, 8.13, 9.13, 20.13, 32.13, 35.13 i 13.14.

²⁹ Nr: 4.13 i 35.13.

³⁰ Nr 8.13,

³¹ Nr: 9.13.

³² Nr: 5.13, 8.13 i 40.12.

³³ Nr: 8.13, 9.13 i 13.14.

³⁴ Nr. 29.12, 34.12, 39.12, 42.12 i 5.13.

³⁵ Nr.: 29.12.

zawiadomienia". Taki sposób postępowania nie pozwalał na jednoznaczne ustalenie, czy osoby te wyraziły takie zgody lub też żądania.

W sprawie braku ustalenia numerów PESEL NWK wyjaśnił:

w sprawach:

- nr 40/12 – zgłaszająca – matka, nie знаła numeru pesel,
 - nr 5/13 – osoba zgłaszająca – matka, nie znała numeru pesel, który ustalono w trakcie sprawdzenia przed rejestracją zaginięcia,
 - nr 8/13 – osoba zgłaszająca – sąsiadka, nie znała numeru pesel jak też daty urodzenia, które ustalono w trakcie sprawdzenia przed rejestracją zaginięcia.
- W zawiadomieniu nie uzupełniano faktu ustalenia nr pesel z uwagi, że dokument ten, po jego sporządzeniu jest podpisywany przez zawiadamiającego jako jego oświadczenie, a zawarte w nim dane są prawdziwe, zgodne ze stanem faktycznym;

W sprawie braku ustalenia rodzaju i zakresu czynności poszukiwawczych podjętych dotychczas przez rodzinę, znajomych lub podmioty poza policyjne NWK wyjaśnił:

w sprawach:

- nr 8/13 – w przyjętym zawiadomieniu istnieje zapis o czynnościach podjętych przez znajomych „... następnie poobjeżdżała pobliskie ulice ...”,
- nr 9/13 – osoba zgłaszająca nie podała takich informacji, a faktycznie czynności były podejmowane w trakcie przyjmowanego zawiadomienia przez drugą córkę zgłaszającej w wyniku których odnalazła zaginioną, co wynika z notatki urzędowej (karta nr 2);
- nr 13/14 – osoba zgłaszająca nie podała takich informacji.

W sprawie braku skreślenia w pięciu zawiadomieniach słów „wyrażam/nie wyrażam zgodę na publikację, ww. funkcjonariusz wyjaśnił, że brak ten spowodowany był prawdopodobnie niedopatrzeniem, a faktycznie zgoda taka była. Nieuwaga ta nie spowodowała zbędnej zwłoki (...), natomiast brak skreślenia słów „żadam/nie żadam wydania potwierdzenia” na zgłoszeniu w sprawie nr 29/12 spowodowany był prawdopodobnie przez niedopatrzenie.

(dowód: akta kontroli, str. 52-289, 371-386)

NIK zwraca uwagę, iż zgodnie z § 4 ust. 1 Zarządzenia nr 124 to na funkcjonariuszu przyjmującym zawiadomienie o zaginięciu ciąży obowiązek ustalenia danych, wskazanych w tym przepisie. W sytuacji natomiast, gdy osoba zawiadamiająca o zaginięciu nie była w stanie podać np. numeru PESEL osoby zaginionej, to funkcjonariusz Policji, w oparciu o KSIP, miał możliwość ustalenia tego numeru³⁶. Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż zgodnie z § 4 ust. 4 ww. zarządzenia przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu osoby jest obowiązany do niezwłocznego sprawdzenia osoby w odpowiednich aplikacjach dostępowych KSIP.

2. Policjanci sporządzający zawiadomienia, w jednej (5,3%) badanej sprawie³⁷ nie określili zgodnie z § 7 Zarządzenia nr 124 jednej z trzech kategorii osoby zaginionej, o których mowa w § 2 pkt 2-4 tego zarządzenia. Ponadto w dwóch przypadkach dokonano zmiany kategorii przyznanych osobom zaginionym: w jednym przypadku³⁸ na zawiadomieniu zapisano kategorię III, a w KSIP kategorię II, a w jednym³⁹ na

³⁶ Zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 5 Decyzji nr 125 w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, systemy informatyczne KSIP umożliwiają uzyskiwanie, gromadzenie i przetwarzanie w drodze teletransmisji danych informacji, w tym danych osobowych, z następujących zbiorów danych innych podmiotów lub organów władzy publicznej: z rejestrów i zbiorów danych prowadzonych na podstawie przepisów o ewidencji ludności i przepisów o dowodach osobistych, w tym ze zbioru danych osobowych PESEL.

³⁷ Nr. 9.13.

³⁸ Nr 13.14.

³⁹ Nr 32.13.

zawiadomieniu II, a w KSIP III, który następnie zmieniono na II. W jednym przypadku⁴⁰ w zawiadomieniu nie określono kategorii, natomiast w KSIP określono kategorię II.

Nieokreślenie kategorii NWK wyjaśnił następująco: *Sprawa nr 9/13 – przyjmujący zawiadomienia o zaginięciu referent (nie był on funkcjonariuszem Wydziału Kryminalnego) nie nadał kategorii zaginięcia prawdopodobnie z uwagi na wątpliwości, co do kwalifikacji do danej kategorii. Decyzję w tej kwestii z uwagi na wątpliwości pozostawił dyżurnemu (zastępującemu kierownika jednostki), który w dalszej kolejności poszukiwania miał zarejestrować. Nadmienić należy, że zgodnie z Zarządzeniem nr 124 dyżurny może zlecić przyjęcie zawiadomienia każdemu policjantowi w związku z tym zdarzyć się może, że może to być funkcjonariusz, który ma wątpliwości co do nadania właściwej kategorii zaginięcia. Z materiałów wynika, że miejsce pobytu zaginionej ustalono w 45 minut od przyjęcia zawiadomienia. Dyżurny (prawdopodobnie z powodu wykonywania innych czynności służbowych) nie zdażył zarejestrować zaginięcia w KSIP (termin na rejestrację do 3 godzin). Z powyższych powodów w terminie późniejszym nie nadano kategorii zaginięcia i nie rejestrowano ich w KSIP uznając je jako bezprzedmiotowe. Zwrócić należy uwagę, że dokumentacja związana z zaginięciem ww. osoby - sprawa 9/13 - nie stanowi „teczki poszukiwania osoby” w rozumieniu Zarządzenia 124 KGP z dnia 04.06.2012 r. z uwagi na odnalezienie osoby przed ich rejestracją w systemach policyjnych.*

(dowód: akta kontroli, str. 53-54, 92-95, 100-102, 107-110, 125-133, 167-174, 191-208, 371-386)

3. Policjanci prowadzący trzy sprawy⁴¹ dot. zaginięcia osoby nieprawidłowo określili kategorię osoby zaginionej jako kategorię II, podczas gdy osoby te z uwagi na chorobę lub upośledzenie umysłowe lub inne zakłócenie czynności psychicznych (schizofrenia lub upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym) nie mogły kierować swoim postępowaniem i zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 Zarządzenia nr 124 winny być zakwalifikowane do kategorii I.

W powyższej sprawie NWK wyjaśnił m.in.:

Uważam, że brak jest jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że w wymienionych sprawach nadano błędną kategorię. Zarządzenie określa, że do kategorii I kwalifikuje się między innymi osoby, które nie mogą kierować swoim postępowaniem albo wymagają opieki lub pomocy innych osób. Podejrzenie u osoby zaginionej choroby psychicznej tylko z przestanką „niemożliwości pokierowania swoim postępowaniem albo wymaganiem stałej opieki...” stanowi podstawę do kwalifikowania jej do kategorii I. W omawianych zawiadomieniach znajdują się zapisy o „zdolności do samodzielnej egzystencji”, co w przypadku braku innych podstaw wymienionych w par 2 Zarządzenia nr 124 może świadczyć o tym, że osoby te mogą kierować swoim postępowaniem i nie wymagają opieki.

Trudno także mówić o „realnej możliwości” popełnienia samobójstwa przez osobę, która taką próbę miała dziesięć lat wcześniej a jej zachowanie przed zaginięciem w żaden sposób na to nie wskazywało.

(dowód: akta kontroli, str. 52-55, 61-63, 83-85, 89-91, 107-110, 118-120, 191-199, 209-214, 224-231, 264-281, 290-321, 249-359, 371-386)

⁴⁰ Nr 33.13.

⁴¹ Nr: 29.12, 42.12 i 13.14, w tym ostatnim przypadku był już poszukiwany sprawa nr 8.13 i wówczas był zakwalifikowany do kategorii I.

NIK zwraca uwagę, iż w § 2 ust. 1 pkt 2 Zarządzenia nr 124 zdefiniowano osobę zaginioną kategorii I jako osobę, która opuściła nagle ostatnie miejsce pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia lub zdrowia. Natomiast w dalszej części tego przepisu przykładowo wskazano na okoliczności dodatkowo wskazujące na konieczność zaklasyfikowania osoby zaginionej do kategorii I. Tym samym podstawową przesłanką przy klasyfikowaniu osoby zaginionej do kategorii I jest nagle opuszczenie ostatniego miejsca pobytu oraz zagrożenie życia lub zdrowia osoby zaginionej. Z okoliczności podanych przez osoby zawiadamiające wynikało, że uznani za zaginionych cierpieli na choroby psychiczne, co jednoznacznie wskazuje na zagrożenie zdrowia.

4. W przypadku czterech spraw⁴² (23,5%) policjanci nie dokonali wymaganej § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 124 rejestracji zawiadomienia oraz osoby zaginionej w KSIP. Ponadto w jednym przypadku⁴³ (5,9%) nie sporządzono wymaganej ww. przepisem notatki urzędowej zawierającej dodatkowe ustalenia i informacje uzyskane w trakcie przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby.

NWK powyższe wyjaśnił następująco:

- sprawa 32/12 – zawiadomienie o zaginięciu przyjęto 28.07.2012 r. godz. 9:47, miejsce pobytu zaginionej ustalono w 1 godz. i 3 min. od przyjęcia zawiadomienia;
- sprawa 40/12 – zawiadomienie o zaginięciu przyjęto 09.11.2012 r. godz. 17:40, osobę zaginioną odnaleziono 25 minut później;
- sprawa 41/12 – zawiadomienia o zaginięciu przyjęto 11.11.2012 r. godz. 18:31, osoba zaginiona powróciła do miejsca zamieszkania 1 godz. i 24 minuty później;
- sprawa 9/13 – zawiadomienie o zaginięciu przyjęto 24.02.2013 r. godz. 21:00, zaginioną odnaleziono po 45 minutach.

W ww. sprawach dyżurny (prawdopodobnie z powodu wykonywania innych czynności służbowych) nie zdążył zarejestrować zaginięcia w KSIP (termin na rejestrację do 3 godzin). Z powyższych powodów, w terminie późniejszym nie rejestrowano ich w KSIP uznając je jako bezprzedmiotowe (w przypadku zarejestrowania, poszukiwania w systemie KSIP widniałyby jako „czynne”, co nie byłoby prawdą i miałyby się ze stanem faktycznym). Materiały w powyższych sprawach nie stanowią „teczki poszukiwania osoby” w rozumieniu Zarządzenia nr 124 z uwagi na odnalezienie osoby przed ich rejestracją w systemach policyjnych.

Ponadto w sprawie braku notatki wyjaśnił: sprawa nr 40/12 – referent w trakcie przyjmowania zawiadomienia o zaginięciu na bieżąco przekazywał dyżurnemu ważne informacje, które spowodowały odnalezienie zaginionej po upływie 25 minut od przyjętego zawiadomienia. Zawiadomienie takie referent znosi dyżurnemu w celu jego rejestracji i przekazuje dalsze istotne dla sprawy informacje, co w tym przypadku spowodowało kilkunastominutową zwłokę. Z uwagi na tak szybkie odnalezienie zaginionej, prawdopodobnie stwierdził, że sporządzenie notatki opisującej okoliczności zaginięcia, dzięki którym możliwe byłoby odnalezienie osoby było bezprzedmiotowe (z uwagi na odnalezienie tej osoby), a fakty i okoliczności dotyczące zdarzenia znajdowały się w przyjętym zawiadomieniu.

(dowód: akta kontroli, str. 80-82, 89-95, 100-102, 371-386)

NIK zwraca uwagę, iż zgodnie z § 49 ust. 9 Decyzji nr 125 w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji zakończenie czynności poszukiwawczych osoby zaginionej oraz wyczerpanie możliwości identyfikacyjnych nie powoduje zakończenia rejestracji poszukiwania osoby zaginionej w KSIP. Analogiczne rozwiązania przewidywał również § 50 „Instrukcji wykonywania czynności służbowych w zakresie przetwarzania informacji w Krajowym Systemie

⁴² Nr: 32.12, 40.12, 41.12 i 9.13.

⁴³ Nr: 40.12.

Informacyjnym Policji", stanowiący załącznik do Decyzji Nr 167 w sprawie funkcjonowania zestawu centralnych zbiorów informacji tworzących Krajowy System Informacyjny Policji.

1.2.Sposób i zakres poszukiwań.

Opis stanu
faktycznego

Po przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu policjanci rozpoczynali czynności poszukiwawcze wymagane *Zarządzeniem nr 124*. Polegały one na wszczynaniu poszukiwania telegramem i zleceniu dzielnicowym dokonania sprawdzenia osób poszukiwanych, a nadto rozpytywaniu rodziny, sąsiadów i znajomych, sprawdzenia pustostanów. Potwierdzeniem dokonania tych czynności były ustalenia zapisywane w formie notatek służbowych. Nie dokonywano zmian kategorii osób zaginionych, tylko w jednym przypadku⁴⁴ na zawiadomieniu zapisano kategorię III, a w KSIP kategorię II, a w jednym⁴⁵ na zawiadomieniu II, a w KSIP III, którą następnie zmieniono na II. W badanym okresie informacje, które wpływały do Komendy były na bieżąco weryfikowane przez funkcjonariuszy prowadzących sprawy poszukiwawcze. W aktach sprawy zamieszczono też, w formie notatki, informacje podawane o zaginionych, o których informowali rodzice zaginionych (np. w sprawie miejsca pobytu nieletniego) i o sprawdzeniach tych informacji przez policjantów. Niektóre z uzyskanych informacji doprowadziły skutecznie do odnalezienia zaginionych. Skuteczność podejmowanych działań potwierdzają fakt, iż jedynie trzy z prowadzonych w kontrolowanym okresie 72 spraw poszukiwawczych nie zostały zakończone, przy czym w dwóch przypadkach osoby te prawdopodobnie przebywają zagranicą (w Holandii i Arabii Saudyjskiej).

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 349-359)

W objętych szczegółową kontrolą 19 sprawach nie stwierdzono zaniechania podjęcia poszukiwań lub podjęcia ich ze zwłoką. Jednocześnie znacząca większość działań przewidzianych w *Zarządzeniu nr 124* była wykonywana. W powyższym zakresie, poza opisanymi poniżej nieprawidłowościami, jak wyjaśnił NWWK, nie dokonywano sprawdzeń, czy w rejonie miejsca zaginięcia odnaleziono NN osoby lub NN zwłoki odpowiadające rysopisowi osoby zaginionej, z uwagi na to, że wszystkie czynności związane z takimi przypadkami wykonują ci sami dwaj funkcjonariusze i posiadają oni bieżącą wiedzę na temat ujawnionych NN zwłok i osób.

W jednym przypadku⁴⁶ Komenda wysyłała do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji pobrany materiał DNA (matki zaginionego) w celu porównania z bazą DNA NN zwłok NN osób. Nie występowały przypadki prowadzenia poszukiwań osób zakwalifikowanych do kategorii III dłuższych niż 30 dni oraz poszukiwania osób małoletnich zakwalifikowanych do kategorii III przez funkcjonariuszy nie pełniących służby w komórce organizacyjnej do spraw nieletnich. W jednym⁴⁷ z objętych badaniem przypadków policjanci z Komendy wystąpili o przekazanie bilingów, które w związku z odnalezieniem zaginionego nie były analizowane i zostały komisyjnie zniszczone. W dwóch przypadkach⁴⁸ policjanci wystąpili do Narodowego Funduszu Zdrowia z wnioskiem o informacje o korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. W trzech przypadkach⁴⁹ dokonywano penetracji terenu wraz z funkcjonariuszami ochotniczej straży pożarnej i straży miejskiej.

⁴⁴ Nr 13.14.

⁴⁵ Nr 32.13.

⁴⁶ Nr 17.11.

⁴⁷ Nr 5.13.

⁴⁸ Nr. 17.11, 40.11.

⁴⁹ Nr: 4.13 OSP z łodzią motorową, 35.13 OSP wraz z zespołem poszukiwawczo ratowniczym z Brzegu z psami, 39.12 OSP.

Zgodnie z wyjaśnieniem NWK czynności związane z poszukiwaniem osób podejmowano zawsze. Istniały przypadki w których istniała możliwość wystąpienia o lokalizację osoby w oparciu o posiadany numer telefonu, z których to możliwości nie korzystano z powodu braku podstaw prawnych do uzyskania takich informacji. Ponadto każdorazowe wystanie wniosku o przeprowadzenie ustaleń przez Wydział Techniki Operacyjnej⁵⁰ odbywało się po wcześniejszej konsultacji telefonicznej wnioskodawcy z dyżurnym WTO w zakresie zasadności wniosku i możliwości jego realizacji. W związku z powyższym możliwe były np. odmowy z uwagi na brak możliwości technicznych, czy podstaw prawnych do realizacji wniosku, jednakże nie były one dokumentowane. Wnioski kierowane przez Wydział Kryminalny, wg. NKW, rozpatrywane były pozytywnie.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124, 371-386)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W zbadanych sprawach występowały przypadki braku wykonywania niektórych czynności określonych w Zarządzeniu nr 124. I tak:

– w dwóch przypadkach⁵¹ nie zlecono oznaczenia DNA (stosownie do wymogów wynikających z § 9 ust. 2 pkt 4 Zarządzenia nr 124), pomimo prowadzenia spraw odpowiednio przez 233 dni oraz 339 dni do dnia kontroli (19 sierpnia 2014 r. – postępowanie trwa nadal);

– w jednym przypadku⁵² zaginięcia osoby kategorii I, nie dokonano sprawdzenia szpitali pogotowia ratunkowego i opiekuńczego, izb oraz domów dziecka (stosownie do wymogów wynikających z § 9 ust. 1 pkt 4 ww. zarządzenia) oraz nie zabezpieczono nagrań z monitoringu.

W sprawie powyższej NWK wyjaśnił, że: *Nie zlecono oznaczenia DNA w sprawie nr 20/13 wszczętej 22.05.2013 r. – jak ustalono brak było materiału do wyizolowania profilu DNA (karta nr 2), ponadto zaginiony w dniu 11.10.2013 r. przesłał pieniądze na konto swojej żony, a w grudniu 2013 r. powrócił do miejsca zamieszkania. Komenda została o tym powiadomiona przez zgłaszającą dopiero w dniu 10.01.2014 r. Nie zlecono oznaczenia DNA w sprawie nr 32/13 – brak było materiału do wyizolowania profilu DNA, ponadto na złożoność sprawy, wykonano w niej szereg innych czynności, które doprowadziły do uprawdopodobnienia, że zaginiona żyje i zamieszkuje na terenie Holandii (wszczęto poszukiwania za granicą), między innymi osoba podająca się za zaginioną dwukrotnie skontaktowała się telefonicznie z polską Policją, została ona pouczona o możliwościach pozwalających na zakończenie poszukiwań. Jak stwierdziła ma konflikt ze swoim byłym konkubentem (osoba, która złożyła zawiadomienie) i zależy jej na tym, aby nie dowiedział się o jej obecnym miejscu pobytu. Ponadto osoba zaginiona 9 miesięcy po złożonym zawiadomieniu założyła konto na www.facebook.com, umieszczając na nim swoje aktualne zdjęcia. Sprawa: zaginięcia kategorii I nr 35/13 – nie sprawdzono szpitali, pogotowia oraz nie zabezpieczono nagrań monitoringu, ponieważ jeszcze przed „oficjalnym” przyjęciem zawiadomienia (wypełnienie druku zawiadomienia o zaginięciu i jego podpisanie przez zawiadamiającego) i jego rejestracji w systemach KSIP, ustalono, że osoba zaginiona znajduje się i przemieszcza w terenach leśnych. Sprawdzenia szpitali, pogotowia dokonała rodzina (karty 2, 6).*

(dowód: akta kontroli, str. 76-79, 83-85, 89-91, 96-99, 371-386)

⁵⁰ Dalej: WTO.

⁵¹ Nr: 20.13, 32.13.

⁵² Nr 35.13.

NIK zwraca uwagę, że w sprawie 20.13 zaginięcie zgłoszono 22 maja 2013 r., a termin 180 dni (wynikający z § 9 ust. 2 *Zarządzenia nr 124*) upłynął w dniu 19 listopada 2013 r., a więc prawie dwa miesiące przed powzięciem przez funkcjonariuszy Policji informacji o odnalezieniu ww. osoby zaginionej. Jednocześnie *Zarządzenie nr 124* w ww. zakresie nie przewiduje możliwości odstąpienia od wykonania czynności obligatoryjnych wskazanych np. w § 9 ust. 2 pkt 4. Natomiast w sprawie 32.13 zawiadamiający o zaginięciu wskazał, iż osoba zaginiona posiada dwójkę pełnoletnich dzieci, a więc istniała możliwość oznaczenia kodu genetycznego pochodzącego od osób z nią spokrewnionych. Jednocześnie w żaden sposób nie uprawdopodobniono, że osoba kontaktująca się telefonicznie z funkcjonariuszami Policji lub też umieszczająca zdjęcia na profilu społecznościowym jest rzeczywiście osobą, za którą się podaje.

1.3. Poszukiwanie obywateli polskich za granicą.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą prowadzono w Komendzie cztery sprawy⁵³ dotyczące zaginięcia osób przebywających prawdopodobnie za granicą. Policjanci prowadzący ww. sprawy prawidłowo składali wnioski o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej oraz odwoływali zakończone poszukiwania.

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 322-360)

W sprawie nr 36.12 zawiadomienie o zaginięciu zostało przyjęte 17 sierpnia 2012 r., wniosek o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej złożono 5 września 2012 r. Już w dniu 10 września tego roku poszukiwania zostały odwołane, w związku z uzyskaną informacją Biura SIRENE o odnalezieniu zaginionego i ustaleniu jego miejsca pobytu (na terenie Niemiec).

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 360)

W sprawie nr 43.12 zawiadomienie o zaginięciu zostało przyjęte 15 listopada 2012 r., wniosek o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej złożono 26 listopada 2012 r. W dniu 27 listopada 2012 r. poszukiwania zakończono (zaginiony powrócił do miejsca zamieszkania) i tego samego dnia odwołano poszukiwanie zagranicą.

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 360)

W sprawie nr 20.13 zawiadomienie o zaginięciu zostało przyjęte 22 maja 2013 r., wniosek o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej złożono 10 czerwca 2013 r. W dniu 10 stycznia 2014 r. żona powiadomiła o powrocie zaginionego, a poszukiwanie zagranicą odwołano w dniu 14 stycznia 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 322-328, 400-401)

W sprawie nr 32.13 zawiadomienie o zaginięciu zostało przyjęte 14 września 2013 r., wniosek o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej złożono 19 września 2013 r. W dniu 10 stycznia 2014 r. KWP poinformowała, iż strona prowadząca poszukiwania zagranicą w dalszym ciągu nie ustaliła miejsca pobytu osoby zaginionej oraz zwróciła się o dodatkowe informacje, które przesłano 17 stycznia 2014 r. W dniu 24 kwietnia 2014 r. Biuro SIRENE za pośrednictwem KWP ponownie zwróciło się o dodatkowe informacje, które przesłano 30 kwietnia 2014 r. W dniu 23 maja 2014 r. Komenda została poinformowana o wstrzymaniu czynności poszukiwawczych, z uwagi na brak wystarczających informacji. W dniu 4 czerwca 2014 r. z policjantem z KWP skontaktowała się osoba podająca się za zaginioną i poinformowała, że obecnie przebywa w Holandii. W dniu 16 czerwca 2014 r. wystąpiono ponownie za pośrednictwem KWP o sprawdzenie ustalonego adresu zamieszkania osoby zaginionej (który podał prawdopodobny partner zaginionej w korespondencji mailowej), a w odpowiedzi z dnia 26 czerwca 2014 r. przekazano, że policja z ww. kraju kilkakrotnie nie zastała nikogo pod wskazanym adresem.

⁵³ Nr: 36.12, 43.12, 20.13 i 32.13.

W dniu 16 lipca 2014 r. ww. osoba, która podała adres zamieszkania osoby zaginionej poinformował (mailem), że nikt nie weryfikował podanych przez niego informacji, jednocześnie żądając usunięcia danych zaginionej. Na powyższe nie wyraziła zgody osoba zgłaszająca zaginięcie, tj. były partner zaginionej.

(dowód: akta kontroli, str. 52-56, 329-348, 400-401)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W przypadku trzech spraw⁵⁴ nie wystąpiono do KWP z wnioskiem o wszczęcie poszukiwania za granicą lub ze stosowaną informacją, pomimo pozyskania na etapie przyjmowania zawiadomień o zaginięciu wiedzy, iż osoby te zaginęły w związku z wyjazdem poza granice kraju. W przypadku sprawy nr 40.11 powyższe mogło skutkować brakiem jej zakończenia do dnia kontroli (19 sierpnia 2014 r.), pomimo upływu 988 dni.

Jak wyjaśnił NWK: Zgodnie z § 13 Zarządzenia nr 124 Policjant prowadzący poszukiwanie osoby zaginionej występuje wnioskiem o wszczęcie poszukiwania za granicą, w przypadku gdy uzyskano wiarygodną informację wskazującą na pobyt osoby zaginionej na terytorium danego kraju. W sprawach nr 40/11 oraz nr 6/13 z uwagi, że nie uzyskano wiarygodnej informacji wskazującej na pobyt osoby zaginionej na terytorium obcego kraju (zgodnie z § 13 ust. 2 i 4 ww. zarządzenia). W toku prowadzonej sprawy nr 34/12 ustalono, że najbliższa rodzina (siostra/matka) zna jego miejsce pobytu, mają z nim stały kontakt telefoniczny i wg. nich nie jest osobą zaginioną. W wyniku podjętych czynności, zaginiony osobiście zgłosił się w polskiej jednostce Policji, informując, że nie jest osobą zaginioną, a samo zgłoszenie to przejaw złośliwości ze strony jego żony, z którą był w trakcie rozwodu. Informacje o swoim miejscu pobytu zastrzegł do wiadomości Policji. W przypadku tego zaginięcia odstępowano od wysyłania wniosku z uwagi na przewidywaną realność szybkiego nawiązania kontaktu z zaginionym i zakończenia poszukiwań. Zawiadomienie zostało przyjęte 13.08.2012 r., a już w dniach 20 i 27 sierpnia ustalono w rozmowach z najbliższą rodziną, że nie jest osobą zaginioną i mają z nim stały kontakt. W dniu 17.09.2012 r. zaginiony zgłosił się osobiście.

(dowód: akta kontroli, str. 86-88, 115-117, 121-124, 349-359, 371-386)

NIK zwraca uwagę, że w sprawie 6.13 składająca zawiadomienie wskazała, iż osoba zaginiona poinformowała o wyjeździe do pracy na terytorium Niemiec. Tym samym funkcjonariusz Policji powziął informację, iż zaginięcie osoby ma związek z wyjazdem na terytorium państwa należącego do obszaru Schengen (§ 13 ust. 4 pkt 1 Zarządzenia nr 124). W sprawie 40.11 osoba zawiadamiająca wskazała, że osoba zaginiona wyjeżdża z terytorium Polski (tym samym spełnione zostały warunki wskazane w § 13 ust. 2 pkt 1 ww. zarządzenia). Także w sprawie 34.12 już na etapie przyjmowania zgłoszenia zaginięcia funkcjonariusz Policji powziął wiadomość o wyjeździe osoby zaginionej do pracy na terytorium Niemiec (§ 13 ust. 4 pkt 1 ww. zarządzenia).

⁵⁴ Nr: 40.11, 34.12, 6.13.

1.4 Postępowania przy porwaniach rodzicielskich

W okresie objętym kontrolą w Komendzie zarejestrowano jedno zgłoszenie tzw. porwania rodzicielskiego⁵⁵. W ww. sprawie zawiadomienie przyjęto 18 lipca 2014 r., tego samego dnia sporządzono notatkę, zarejestrowano w KSIP i podjęto działania. W dniu 22 lipca 2014 r. ustalono, iż zaginiona małoletnia przebywa z matką na wakacjach. Poszukiwania zakończono 26 sierpnia 2014 r. po ustaleniu miejsca pobytu zaginionej.

(dowód: akta kontroli, str. 387-397)

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono zaistnienia przesłanek wykorzystania systemu Child Alert.

(dowód: akta kontroli, str. 371-386)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następująca nieprawidłowość:

W sprawie porwania rodzicielskiego, pomimo obowiązku wynikającego z § 9 ust. 3 pkt 5 *Zarządzenia nr 124* prowadzący sprawę policjanci Wydziału Prewencji nie powiadomili właściwego sądu rodzinnego i nieletnich o wszczęciu poszukiwań osoby małoletniej jako zaginionej oraz nie poinformowali osoby (ojca) zawiadamiającej o zasadności osobistego zwrócenia się do tego sądu z wnioskiem o wskazanie sposobu dalszego postępowania w przypadku ustalenia miejsca pobytu małoletniej osoby zaginionej.

Naczelnik Wydziału Prewencji Janusz Hencel wyjaśnił, iż powiadomień takich dokonuje się telefonicznie i sąd został w tym przypadku powiadomiony. Natomiast ww. informacji udzielono zgłaszającemu ustnie.

(dowód: akta kontroli, str. 387-399)

NIK zwraca uwagę, iż zgodnie z treścią art. 572 § 1 *Kodeksu postępowania cywilnego*⁵⁶, każdy komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy. Obowiązek ten dotyczy w szczególności Policji (§ 2). Jednocześnie, stosownie do brzmienia art. 511 § 1 w związku z art. 187 § 1 i art. 126 § 1 tego *Kodeksu*, wniosek o wszczęcie postępowania przed sądem rodzinnym musi być złożony w formie pisemnej i zawierać podpis zainteresowanego. Natomiast w przypadku informacji, o której mowa w § 9 ust. 3 pkt 5 *Zarządzenia nr 124*, udzielanej przez funkcjonariuszy Policji zawiadamiającemu o zaginięciu osoby małoletniej w ramach tzw. „porwania rodzicielskiego”, należyta staranność działania wymaga, aby potwierdził on przynajmniej fakt uzyskania ww. informacji.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

⁵⁵ Nr 26.14.

⁵⁶ Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.

3. Działania związane z identyfikacją zwłok

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą na terenie działania Komendy⁵⁷ nie stwierdzono przypadków odnalezienia NN zwłok.

(dowód: akta kontroli, str. 371-386)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W związku z nie wystąpieniem zagadnień do kontroli, odstąpiono od dokonywania oceny w tym obszarze.

4. W zakresie współpracy Policji z innymi podmiotami pozapolicyjnymi

W objętych szczegółowym badaniem sprawach policjanci z Komendy występowali w dwóch przypadkach⁵⁸ do Narodowego Funduszu Zdrowia z wnioskiem o przedstawienie informacji o korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych przez osoby zaginione. Ponadto w trzech przypadkach⁵⁹ dokonywano penetracji terenu wraz z funkcjonariuszami ochotniczej straży pożarnej i straży miejskiej.

Nie stwierdzono występowania do innych podmiotów pozapolicyjnych np. Straży Granicznej, Służby Ochrony Kolei o włączenie się do czynności poszukiwawczych. Jednocześnie Komenda posiadała informacje na temat grup ratowniczo-poszukiwawczych zarówno etatowych jak i nieetatowych. Numery kontaktowe zostały udostępnione zarówno funkcjonariuszom Zespołu ds. Poszukiwań i Identyfikacji Osób jak i Zespołu Dyżurnych. Zgodnie z wyjaśnieniem NWK obieg informacji pomiędzy Policją oraz współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie poszukiwań przebiegało sprawnie.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono szkoleń i ćwiczeń z zakresu poszukiwania osób zaginionych z innymi podmiotami.

Współpraca Policji z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej odbywała się na podstawie porozumienia, podpisanego przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w Opolu z Opolskim Komendantem Wojewódzkim PSP w dniu 10 lutego 1999 r. Zakres współdziałania obejmował m.in. poszukiwania osób zaginionych i zwłok. Strony informują się też wzajemnie o rodzajach i tematyce prowadzonych szkoleń i ćwiczeń oraz umożliwiają w nich udział stronie zainteresowanej.

(dowód: akta kontroli, str. 52-124, 371-386)

⁵⁷ Z wyłączeniem Komisariatu Policji w Koźlu.

⁵⁸ Nr. 17.11, 40.11.

⁵⁹ Nr: 4.13 OSP z łodzią motorową, 35.13 OSP wraz z zespołem poszukiwawczo ratowniczym z Brzegu z psami, 39.12 OSP.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁰, wnosi o:

1. Wzmoczenie nadzoru nad prowadzonymi poszukiwaniami osób zaginionych, w celu wyeliminowania nieprawidłowości w realizacji zadań nałożonych przez Komendanta Głównego Policji Zarządzeniem Nr 124, a także zapewnienie rzetelnego dokumentowania sprawowanego nadzoru.
2. Rejestrowanie w KSIP wszystkich zawiadomień o zaginięciu.
3. Nadawanie osobom zaginionym właściwych kategorii wyznaczających sposób i zakres prowadzenia poszukiwań, stosownie do przesłanek określonych w § 2 ust. 1 pkt 2-4 Zarządzenia Nr 124.
4. Powiadamianie w formie pisemnej właściwego sądu o tzw. porwaniach rodzicielskich oraz informowanie osoby zawiadamiającej o zasadności osobistego zwrócenia się do takiego sądu zgodnie z § 9 ust. 3 pkt. 5 Zarządzenia Nr 124.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

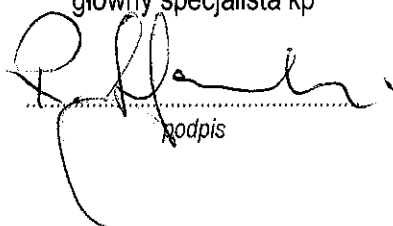
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

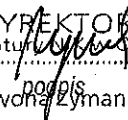
Opole, dnia 15 października 2014 r.

Kontroler
Ryszard Staniszewski
główny specjalista kp

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura w Opolu

podpis
Iwona Zyman

⁶⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

